

Domače vesti

V bolnišnici

V Mt. Sinai bolnišnico se je prošli četrtek podala poznana Mrs. Frances Grebenc iz 1044 E. 148 St. Danes se bo morala podvreči operaciji. Želimo ji skorajšnje popolno okrevanje!

Otvoritev gostilne

Poznana Mr. in Mrs. Rudolph Tomšič iz Collinwooda, ki sta prevzela gostilno na 1123 Norwood Rd. ter jo sedaj vodita pod imenom Jennie's Cafe, bo sta imela formalno otvoritev v petek in soboto, 27. in 28. junija. Prijazno se priporočata prijateljem in znancem ter rojakom v splošnem za poset. Igrala bo izvrstna godba in postrežba bo prvotna v vseh ozirih.

Popravek

V Polyclinic bolnišnici se nahaja Mrs. Rose Herbst iz 1242 E. 58 St. in ne Mrs. Herbert kot je bilo včeraj poročano.

Francoski delavci protestirajo proti davčnemu zakonu

Stavke se je udeležilo 200.000 delavcev

PARIZ, 24. junija — Okrog 200.000 delavcev se je udeležilo stavke v znak protesta proti novemu davčnemu zakonu premijerja Radamierja, ki je bil danes sprejet v parlamentu.

Stavka je največ prizadela premogovnike, banke in važne industrije. Nov zakon, ki bo dvignil cene mleku, kruhu, cigaretam, gorivom in nekaterim drugim izdelkom, je bil sprejet s 302 proti 241 glasovom. Komunisti so volili proti novemu zakonu.

Ramadier je vsled resnosti stavke povabil, da takoj poda poročilo o celotni ekonomski politiki. Jutri bo poskušal, da umiri stavkarje.

AMERIKA ODOBRIŁA IRANU \$25.000.000 KREDITA

WASHINGTON, 23. junija — Zedinjene države so snoči odobrile Iranu posojilo v znesku \$25.000.000 za nabavo surplusnega vojaškega materiala za iransko armado in policijo.

Wallace-ovih shodov se je udeležilo 292 tisoč ljudi; \$300.000 vstopnine plačane

NEW YORK, 24. junija. — Tedenska revija "New Republic" je danes naznanila, da se je shodov, katere je obdrževal H. A. Wallace na svoji govorniški turi v Evropi in Zed. državah, udeležilo nad 292.000 ljudi, ki so za priložnost, da slišijo bivšega podpredsednika Zedinjenih držav, plačali nad \$300.000 vstopnine.

Revija, katero urejuje bivši član vseh štirih Rooseveltovih kabinetov, je objavila statistične podatke glede njegove celotne ture, tekom katere je nastopil pred več kot sto avdiencami in imel 45 večjih govorov.

Kot razvidno iz številk, je njegova tura po Zedinjenih državah prinesla večji del dohodkov in poslušalcev.

Wallace je v tej deželi prepotoval 16.500 mil in obiskal 27 mest ter govoril pred množicami, ki so skupno šteje 234.100 oseb. V Evropi je prepotoval 11.700 mil ter obiskal sedem mest v Angliji, Norveški, Švedski, Danski in Franciji, kjer ga

PRIPRAVE ZA KONFERENCO O MARSHALLOVEM NAČRTU

Ruska delegacija dospela v Pariz; Poljska bo sodelovala

LONDON, 24. junija — Angleško žnanje ministrstvo je zelo zaposleno s pripravami za konferenco, ki se bo vršila med tremi velikimi silami v Parizu v zvezi z Marshallovim načrtom za pomoč Evropi.

Ruska delegacija je dospela v Pariz. Poročila iz Moskve pravijo, da bo Molotov odpotoval iz Moskve v četrtek in da bo prisoten na prvi seji, ki se bo vršila v petek.

Poljski ambasador v Zedinjenih državah, Jozef Winiewicz, je izjavil, da je njegova dežela pripravljena sodelovati pri diskusijah o Marshallovem načrtu. Winiewicz je izjavil, da Poljska potrebuje nujno pomoč v hrani od Zedinjenih držav, ker da "Poljska potrebuje do decembra meseca 200.000 ton žita, da pokrije deficit."

Detalji in pogoji načrta še vedno niso znani

Čehoslovaška je zaprosila za nadaljne pojasnila v zvezi z Marshallovim načrtom. Enaka pojasnila so zahtevale tudi Danska, Norveška, Belgija, Holandija in Italija.

Pomožni ameriški državni tajnik, William L. Clayton, ki je v zvezi z načrtom odpotoval v London, se je sestal z angleškim premijerjem Clement Attlee-om, zunanjim ministrom Bevinom, finančnim ministrom Hugh Daltonom in predsednikom strokovnega odbora, Sir Stafford Crippsom. Kot se poroča so razmotrivali na sestanku o posojilu, ki ga nameravajo odobriti Zedinjene države v znesku \$3.750.000.000 za pomoč Evropi.

Potankosti v zvezi z načrtom pa še vedno niso znani. Baj je Bevin na konferenci v Parizu predlagal, da se takoj vključijo vse potankosti glede potreb posameznih evropskih držav v posebno poročilo, ki naj se ga pošlje v Washington.

Veruje se, da bo ekonomsko poverjenstvo Zdrženih narodov v Zenevi, ki ima 18 držav članic, objavljeno na sodelovanju, odnosno vključeno v načrt za pomoč. Ekonomsko poverje-

je prišlo poslušat 58.000 oseb. Poročilo poudarja, da je poleg tega Wallace-a slišalo več milijonov ljudi potom radija. Več kot 33.500 ljudi ni moglo Wallacea slišati, ker v dvoranih, kjer so se vršili njegovi shodi, ni bilo dovolj prostora.

V Zedinjenih državah je imel Wallace štiri radijske govore, ki so bili oddajani širom dežele in katere je slišalo mnogo milijonov oseb. Dalje je imel tri radijske govore v Angliji, katere je čulo okrog 15 milijonov oseb; tri radijske govore v Franciji, katere je poslušalo okrog 18.000.000 oseb, in tri radijske govore v skandinavskih deželah, ki jih je slišalo okrog 3.000.000 oseb.

Doba, na katero se nanašajo omenjene številke, se je začela 31. marca, ko je imel Wallace svoj prvi veliki govor glede ameriške zunanje politike v Madison Square Garden v New Yorku, in končala z govorom, ki ga je imel 16. junija v Washingtonu, D. C.

ništvo Zdrženih narodov je zelo dobro obveščeno o ekonomskem položaju v raznih državah Evrope.

Rusija želi, da bi Marshallov načrt bil podoben UNRRA-i

MOSKVA, 24. junija — Zunanji obveščevalci so izrazili svoje zadovoljstvo vsled odločitve Rusije, da skupaj s Francijo in Anglijo sodeluje pri pogovorih o Marshallovem načrtu za pomoč Evropi. Toda isti obveščevalci pravijo, da to še vedno ne pomeni, da bo Rusije sodelovala. Da je Sovjetska zveza pristala na konferenco se tolmači s tem, da ni dovolj seznanjena z značajem in pogoji možne ameriške pomoči Evropi, katero je predlagal 5. junija državni tajnik Marshall.

Ruski časopisi so večkrat poudarjali, da so Zedinjene države pri ponujanju pomoči samo nekaterim državam poskušale, da vplivajo na notranje zadeve teh držav. Posebno kritični so bili komentariji v zvezi s Trumanovim programom za pomoč Grčiji in Turčiji.

S sigurnostjo se predvideva, da Rusija ne bo hotela nobenega deleža pri Marshallovem načrtu, ako bo kateri koli pogoj tega načrta tolmačen kot vmešavanje v sovjetsko suvereniteto.

Nekateri diplomati pravijo, da bi se dobilo podporo Sovjetske zveze, ako bi Zedinjene države sledile splošni liniji bivše organizacije UNRRA. Pri tem opozarjajo na pristanek Rusije v zvezi s pogoji dela UNRRA-e v Belorusiji in Ukrajini.

Rusi niso nikoli tajili, da potrebujejo ekonomsko pomoč za obnovo v vojni razdejane dežele. Dali so tudi vedeti, da bi jim bilo dobrodošlo ameriško posojilo, če bi pogoji tega posojila bili zadovoljivi.

POMOČ UNRRA-E BILA PRAVIČNO DELJENA V JUGOSLAVIJI

BELGRAD, 23. junija. — Mihail Sergejčik, ruski direktor UNRRA misije za Jugoslavijo, je danes odgovoril "nekim krogom", ki so trdili, da ni bila v Jugoslaviji pomoč UNRRA-e pravično deljena.

Sergejčik je izjavil, da se ni v enem slučaju ne more dokazati, da je jugoslovanska vlada kršila principe delitve pomoči. Rekel je, da so uradniki organizacije dobili vse olajšave, da svobodno potujejo povsod, kjer je bilo potrebno, da izvršijo svojo dolžnost.

176 MILONONOV ODOBRENJI ZA MORNARICO

WASHINGTON, 23. junija — Senatski odbor za izdatke je odobril nadaljnjih \$176.000.000 za mornarico. To zvišanje bo, kot je izjavil senator Leverett Saltonstall, "dalo deželi močno in bilancirano bojno mornarico."

PAPEŽ BO PODELIL FAŠISTU PERONU VISOKO ODLIKOVANJE

RIM, 24. junija. — V listu "Giornale D'Italia" je bilo danes priobčeno poročilo, da bo papež Pij podelil argentinskemu predsedniku Juanu Peronu najvišje vatikansko odlikovanje, namreč "veliki križ sv. Gregorija".

(S kakšnimi zaslugami si je Peron zaslužil tako visoko odlikovanje, poročilo ne omenja. Mar s tem, ker Argentina pod Peronom režimom nudi varno zavetišče tisočim nemškimi nacistom in laškim fašistom, kar celo meščanski tisk v Zedinjenih državah odprto priznava?)

(Danes se nahaja v Argentini Mussolinijev sin Vittorio, ki se bo tam posvetil "businessu"—kakšnemu "businessu" si pač lahko mislimo—in nedavno je prišlo tudi poročilo, ki ni bilo nikdar zanikano, da je dopel tja notorični hrvaški kvizling Ante Pavelić.)

Iz Grčije prihajajo paketi s hrano za "lačne Amerikance"

A ameriškem tisku se še vedno obravnava vprašanje paketov z mesom, ki jih pošiljajo Grki v Zedinjene države. Po zadnjih poročilih je prislo v Zedinjene države okrog 160.000 funtov teh paketov.

Zakaj in kako so naenkrat začeli prihajati iz Grčije ti paketi, je še vedno uganke. Nekateri uradniki ugibljejo, da se je po Grčiji razširila vest, da "Amerikanci trpijo strašno lakoto" in da jim je potrebna "nujna pomoč." Veruje se pa tudi, da gre za raketištvo.

V New Yorku so finančne oblasti podvzele potrebne mere, da se ustavi poplavo teh paketov iz Grčije za "lačne Amerikance."

Zadeva s temi "grškimi paketi" je postala tako nerodna, da bo s 7. julijem podvzet postopek soglasno z navodili, po katerih je prepovedano pošiljati v Zedinjene države meso iz dežel, v katerih se širijo nalezljive živinske bolezni. Če bodo te mere kaj zalegle, pa se še vedno ne ve, ker so tu spet neka ugibanja, da utegnejo Grki pošiljati v paketih fige, olivno olje in razne poljedelske pridelke. Generalni konzul Grčije v New Yorku je izjavil, da on osebno veruje, da je v paketih le malo mesa.

SENATSKI PRISODNI ODESK JE DANES PODALJŠAL ROK, TEKOM KATERGA MORAJO PRITI ZAROČENKE AMERIŠKIH VOJAKOV V DEŽELO S 3-MESEČNIMI VIZAMI, DO 30. DECEMBRA. Ako se tekom obiska tukaj poročijo, smejo ostati v Zedinjenih državah.

DECEK, KI JE UMORIL ŠTIRI, OBDOJEN

Lapeers, Mich., 24. junija. — Danes je bil tu obsojen v do smrtni zapor s trdim delom 16-letni Oliver Terpening, ki je hladnokrvno priznal, da je umoril svoje štiri tovariše, ker je "želel vedeti, kako se človek počuti, če nekoga ubije."

SODIŠČE POTRDILO "PETRILLOV ZAKON"

WASHINGTON, 23. junija. — Vrhovno sodišče je danes potrdilo Lea-ovo postavbo, ki je bila sprejeta v kongresu največ vsled tega, da se omeji oblast James Petrilla, predsednika unijske ameriških godbenikov.

Detroit. — Anna Travnik, mati Rayja Travnika, prvega podpredsednika SNPJ, se vsled infekcije na nogi nahaja v Highland Park General Hospitalu.

Pri družini Tony in Ann Obranicov se se oglasile rojenice in pustile sinčka. Ann je za pisničarica dr. Young Ameri-

cans 564.

"Naj senatorji kopljejo premog," pravijo rudarji

Kratke vesti

GROMIKO BO GOVORIL NA PROSLAVI DNEVA ZDRUŽENIH NARODOV

LAKE SUCCESS, 24. junija. — Zdrženi narodi so danes javili, da bo zastopnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Gromiko govoril na mesto generalisima Stalina na proslavi "dneva Zdrženih narodov." Stalin je povabilo odklonil.

Ko so časnikarji vprašali Gromika, zakaj je Stalin odklonil povabilo da bi govoril skupaj s predsednikom Trumanom, angleškim premijerjem Attleejem, generalisimom Chiang Kajšekom in francoskim premijerjem Ramadirom, je Gromiko odgovoril: "Ne vem. Ni mi povedal."

MORNARICA DOBI RAKETE, KI BODO LETE-LE 235 MILJ VISOKO

BALTIMORE, 23. junija. — Martin Aircraft Co. je danes odkrila, da so civilni in vojaški znanstveniki zaposleni z izdelavo raket, ki bodo mogle leteti v višini 235 milj.

Martin Aircraft Co. bo izdelala 10 takih raket za mornarico. Vsaka raketa bo stala \$1.850.000.

Prva raketa, ki bo izdelana po načrtu v predvidevani veličini, bo končana do jeseni leta 1948, toda pred tem bo ena raketa manjšega modela izstreljena tekočega poletja z White Sands, N. M., poroča mornarica.

GRŠKI GERILCI SEŠTELILI LETALO

ATENE, 22. junija. — Protivariantska baterija grških gerilcev je danes sestrelila vladno letalo v bližini makedonskega mesta Koziani. Letalo se je udeleževalo borbe proti gerilcem, ki so izvršili velik napad na vas Vlati.

VIZE ZA ZAROČENKE VOJAKOV PODALJŠANE

WASHINGTON, 23. junija. — Senatski pravosodni odesk je danes podaljšal rok, tekom katerega morajo priti zaročenke ameriških vojakov v deželo s 3-mesečnimi vizami, do 30. decembra. Ako se tekom obiska tukaj poročijo, smejo ostati v Zedinjenih državah.

DECEK, KI JE UMORIL ŠTIRI, OBDOJEN

Lapeers, Mich., 24. junija. — Danes je bil tu obsojen v do smrtni zapor s trdim delom 16-letni Oliver Terpening, ki je hladnokrvno priznal, da je umoril svoje štiri tovariše, ker je "želel vedeti, kako se človek počuti, če nekoga ubije."

SODIŠČE POTRDILO "PETRILLOV ZAKON"

WASHINGTON, 23. junija. — Vrhovno sodišče je danes potrdilo Lea-ovo postavbo, ki je bila sprejeta v kongresu največ vsled tega, da se omeji oblast James Petrilla, predsednika unijske ameriških godbenikov.

Detroit. — Anna Travnik, mati Rayja Travnika, prvega podpredsednika SNPJ, se vsled infekcije na nogi nahaja v Highland Park General Hospitalu.

Pri družini Tony in Ann Obranicov se se oglasile rojenice in pustile sinčka. Ann je za pisničarica dr. Young Ameri-

cans 564.

Justični department študira, kaj storiti glede 175.000 premogarjev, ki so v znak protesta proti novemu zakonu prenehali delati

WASHINGTON, 24. junija — Rezultat novega protidelavskega zakona je bil danes ta, da je v premogovnih revirjih nad 175.000 mož nehalo delati. Premogarji se na splošno izražajo, da zdaj naj senatorji, ki so navzlic Trumanovemu vetu uzakonili Taft-Hartleyevo predlogo, gredo v rudnike in sami kopljejo premog.

Vladni krogi so nocoj poročali, da justični oddelek proučuje položaj, predno se bo odločil, da-li bi se moglo proti John L. Lewisu in premogarjem nastopiti s sodnim odlokom.

Kongresnik Howard Smith, demokrat iz Virginije, je v poslanski zbornici izjavil, da novi zakon ne utegne biti "zadosten" za odvrnitev "narodne katastrofe", kakor je označil neuradno stavko premogarjev, ter urgiral, da se vlada posluži svoje oblasti za prevzete obratov.

Zveza premogovnih podjetnikov je nocoj rekla, da se zastoj v premogovnih revirjih razvija v splošno stavko premogarjev, ki da je "očitno kršenje" Taft-Hartleyevega zakona.

Premogovniki ostanejo pod vladnim obratom do 30. junija in odločitve, katero je podalo najvišje sodišče prošlega marca, je pustila odprta vrata za novo injunkcijo proti Lewisu in premogarski uniji, ako bi se kontrakt, ki je bil sklenjen med unijo in vlado, prelomil z novo stavko.

Vprašanje, s katerim so justični oddelek sedaj beli glavo je, da-li so premogarji nehali z delom "iz lastnega nagiba" ali na prigovarjanje od strani Lewisa in drugih unijskih voditeljev.

Premogarji se sedaj nahajajo teoretično na "preiskavi", na katero jih je dalo najvišje sodišče, ko je globo \$3.510.000, na katero jih je prvotno obsodil sodnik Galdsborough, znižala na \$710.000.

EISENHOWER BO PREDSEDNIK UNIVERZE?

NEW YORK, 24. junija. — Odbor Columbia univerze se bo danes sestal na izredni seji, na kateri bo odločeno, če bo gen. Dwight Eisenhower izvoljen za predsednika univerze.

Baje bo po sestanku obelodanjena izjava gen. Eisenhowerja v zvezi s položajem, ki mu je bil ponujen.

MADŽARSKI PREDSEDNIK NE BO RESIGNIRAL

BUDIMPEŠTA, 24. junija. — Predsednik madžarske republike, Zoltan Tyldy, je danes podal javno izjavo, da bo tudi nadalje ostal v predsedniškem uradu.

Tyldy ni hotel podati nobenih izjav v zvezi z zaroto, ki je pravčasno bila odkrita. Rekel je, da je to zadeva vlade in sodnije in poudaril ne-politično naravo svoje predsedniške službe.

STRELA UBILA 400 OSEB

NEW YORK, 24. junija. — Metropolitan Life Insurance Co. je izjavila, da je preteklega leta strela ubila najmanj 400 oseb. Od teh je ena tretjina stala pod drevesi za časa neviht.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

Seja "Odbora za svobodni tisk"

Jutri 26. junija ob 8. uri zvečer se vrši v S. N. Domu na St. Clair Ave. seja pred kratkim organiziranega "Narodnega odbora za svobodni tisk", ki se je osnoval v smislu resolucije, katero je sprejela konvencija SANSa v Clevelandu dne 30. maja.

Preliminarna seja SANSovih podružnic in "Progresivnih Slovenk" se je vršila 6. junija, na seji jutri zvečer pa se bo izvolil stalen odbor, ki bo vodil akcijo za zbiranje denarnih sredstev, ki se jih bo potrebovalo radi tožbe, katero je vložil Franc Gabrovšek proti "Enakopravnosti."

Vsi izbrani zastopniki prizadetih organizacij in oni, ki so bili povabljeni, so prošeni, da se seje udeležijo v polnem številu, kajti zadeva, za katero gre, je važna za ves napredni slovenski živelj v Ameriki. — Joseph Okorn, začasni zapisnikar.

"Borba" odgovarja na napad v "New York Times-u"

BELGRAD, 23. junija. — Belgrajska "Borba" je danes odgovorila na članek Davida Martina, ki je bil priobčen v "New York Times"-u z dne 8. junija.

V tem članku je Martin napadel poročilo, ki ga je v zvezi z jugoslovanskimi begunci in delovanju jugoslovanskih vojnih zločincev poslal iz Berlina časnikar Delber Clark. Martin je vzel v zaščito četnike in v članku izjavil, da sta jugoslovanska vlada in organizacija UNRRA sovražno razpoloženi napram četnikom.

"Tako se je to vprašanje vojnih zločincev še enkrat pojavilo v "New York Times-u" in ponovno je poslužilo kot preteza za obrekovanje in napad na našo državo," piše "Borba." "Borba" je citirala članek Martina in prepustila čitateljem, da napravijo lastne zaključke.

BOKSER JIMMY DOYLE TEŽKO POŠKODOVAN

LOS ANGELES, 25. junija. — Snoči je bil tekom pugilističnega nastopa z Ray Robinsonom njegov protivnik Jimmy Doyle v borzi za svetovno šampionstvo tako resno poškodovan, da se bo morala izvršiti operacija na njegovi glavi. Boksaški nastop je gledalo nad 11.000 oseb, ki so plačale \$79.000 vstopnine.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ZAKAJ JE SANTIN BIL TEPEN?

(Zgodovinsko ozadje koprškega incidenta)

(Nadaljevanje)

Sele z zlomom avstro-ogrske monarhije in po ustanovitvi vojaške administracije v Trstu se je začela prava gonja proti slovenskim in hrvaškim duhovnikom na Primorju. Vojaskega guvernerja je leta 1918 izdal ukaz, s katerim so vojaške oblasti bile pooblašene, da aretirajo in deportirajo vse osebe, ki bi bile smatrane na nevarne. Med prvimi žrtvami tega političnega terorja je bilo tudi 21 slovenskih in hrvaških duhovnikov, ki so bili izgnani na Sardinijo in ostale italijanske otoke.

Ni mogoče v tem članku, katerega cilj je, da pojasni zgodovinsko ozadje napada na tržaškega škofa Antonia Santina, opisati vse slučaje, ki bi izpolnili sliko teh prvih terorističnih poizkusov, da se slovenski jezik zatire celo znotraj same cerkve. Vsekakor pa je vredno omeniti slučaj tržaškega škofa dr. Andreja Karlina, katerega je italijanska nacionalistična druhala leta 1919 prisilila, da je podal pismo ostavko in iz Trsta zbežal v Jugoslavijo. Ko so italijanski nacionalisti vdrl v njegove urade, so razbili vse pohištvo urada in privatnega stanovanja. Po njegovem begu v Jugoslavijo je postal tržaški škof Italijan Angelo Bartolomasi.

Vsled zelo težkega položaja slovenske in hrvaške duhovščine na Primorskem in v Istri za časa vojaške okupacije, je morala posebna delegacija predložiti tedanjemu papežu Benediktu XV. posebno spomenico, ki pa žal, ni imela nobenega učinka. Slovanskim duhovnikom se je zanimala pravica, da bi s svojimi verniki občevali v slovenskem, odnosno hrvaškem jeziku, ne samo pri cerkvenih opravilih ampak celo v javnem življenju. V mnogih župnijah so verniki morali od vojaških oblasti dobiti posebno dovoljenje, da bi mogli govoriti s svojim župnikom.

Značilen je slučaj, ki se je zgodil v samostanu Pirana. Ko je odslovljeni hrvaški gvardijan samostana, vznemirjen vsled verskega položaja svojih župljanov, vprašal novega italijanskega gvardijana, kdo bo spovedal slovenske vernike, mu je isti odgovoril: "Ne bodo dobili odveze dokler se ne naučijo italijanski jezik."

Po priključitvi Julijske Krajine k Italiji, se položaj v verskem pogledu, ne samo da ni izboljšal, ampak se je še poslabšal. Takrat so se pojavile prve skupine fašistične druhali, ki so terorizirale slovensko in hrvaško prebivalstvo posebno ko so se vršile volitve. Celo cerkve niso bile varne pred temi fašističnimi banditi in iz te dobe so zabeleženi mnogi slučajji skrunitve, tatvine in uničevanja cerkvene imovine. Tudi pri temu novemu navalu terorizma so bile žrtve slovenski in hrvaški duhovniki, ki so celo morali poiskati varno zavetje po gozdovih. Mnoge so vrgli v zapore, jih deportirali in fizično napadali. V teh dnevih, ko je slovansko prebivalstvo Julijske Krajine bilo prepuščeno na milost in nemilost fašistične druhali, so slovanski duhovniki naslovili apel na tržaškega škofa Angelo Bartolomasi in ga urgirali, naj javno protestira proti takemu barbarstvu. Bartolomasi je soglasno s tem apelom napisal pastirsko pismo, s katerim je ostro obsodil početje fašistične druhali in obenem poslal papežu obsežno poročilo. (Celo besedilo tega poročila in odgovora papeža nam ni mogoče tu priobčiti. Poudarjeno pa naj bo, da je papež v svojem pismu tržaškemu škofu med ostalim omenil, teroriziranje in preganjanje tistih duhovnikov, katerim je poverjena skrb za slovenske in hrvaške vernike, da je urgiral, naj se podvzame potrebne korake, da oblasti zagotovijo svobodo svetih opravil in integritet "vsem našim otrokom.")

Papež ni s svojim odgovorom dosegel popolnoma nič. Sledilo je še bolj brutalno preganjanje slovenskih in hrvaških duhovnikov; oborožene bande fašistov so vdirale v cerkve, mučile in teple duhovnike, metale bombe in izmislili so brutalno metodo, ki je v zgodovini fašizma na Primorskem, znana pod imenom "doba ricinovega olja." Mnogi duhovniki, ki so zaradi svoje slovanske zavednosti bili na seznamu fašistov, so bili prisiljeni, da pijejo to olje. Dekanskega župnika so na primer dve italijanski učiteljici, ko mu je neki fašist držal na temenu nabit revolver, pri-

ETBIN KRISTAN:

PREDSEDNIKOVO POROČILO DRUGI KONVENCIJI SANS-A

Politično in gospodarsko ozračje po vsem svetu je danes, ko se shajamo na drugi konvenciji Slovenskega ameriškega narodnega sveta, povsem drugačno od onega, v katerem smo zborovali na prvi naši konvenciji. Takrat je bilo vsem vojnim strahotam nekaj neizmerno zadovoljivega v dejstvu, da so zavezniške čete povsod napredovale, da se je rdeča armada približevala jugoslovanskim mejam in da ni moglo biti nobenega dvoma več o končnem porazu fašističnih sil in njihovih satelitov. Zavezniško sodelovanje je bilo vzorno na bojiščih kakor tudi v diplomatskih odnosih. Up, da ostane tako ne le do konca vojne, ampak da se s krvjo krščena sloga v miru še bolj utrdi in se uresničuje srčne želje človeštva, za kar je bilo videti dano poročstvo v sklepih "velike trojice", v izjavah vodilnih činiteljev zavezniških narodov, v resnem naglašanju potrebe svetovne enotnosti, se je zdel tako opravičen, da je bilo slišati kaj malo skeptičnih glasov. Res je sicer, da je tudi takrat reakcija iztegovala svoje kremplje in da je gotovo dobro znano časopisje potvarjalo resnico in se trudilo zaneti razdor med zavezniki. Temu se kajpada ni bilo čuditi, kajti novi svet, ki naj bi prinesel svobodo vsem narodom in enakopravnost vsem ljudem, ne bi mogel zadovoljiti ekonomskih imperijalistov, katerim so veliki, večji in še večji profiti edina skrb. Toda zadelo se je v tistih še ne tako davnih časih, da napreduje s padanjem fašizma svet skoraj na celi črti in se ni treba preveč ozirati na ljudi, ki ne znajo čitati ure, pa se smatrajo za take velike, da bodo preobrnil vse zakone razvoja in s tem spojenega napredka. Ko je bil potem pri jezenskih volitvah Roosevelt ponovno izvoljen za predsednika, se je zdelo, da je ves optimizem definitivno potrjen.

Toda v knjigi usode, kakor bi rekel mohamedanec, je bilo zapisano drugače. Franklin Delano Roosevelt ni doživel zmage nad fašizmom, za katero je bil vložil vse svoje sile in jo začel pripravljati še v času, ko je izolacionizem v tej deželi na vse grlo kričal, da naj Zedinjene države ostanejo nevtralne, kar bi pomenilo, da naj bi podprle nacistično Nemčijo in fašistično osiše ter da Hitlerizmu signal za odprto pot. Lahko se pravi, da je naporom za poraz fašistične pošasti žrtvoval svoje življenje, kajti če bi bil bolj mislil na samega sebe, na svoje zdravje in svoj mir kot na svoj ideal in mir vsega sveta, je zelo verjetno, da mu ne bi bilo treba leči v prezgodnji grob. Naj se ta in oni ne strinja do pike z vsako njegovo besedo in z vsakim njegovim dejanjem — saj absolutne popolnosti še ni bilo v nobenem človeku — se mora vendar priznati, da je bil Roosevelt eden izmed ne preveč številnih resnično znamenitih predsednikov, kar so jih imele Zedinjene države od svojega rojstva. Gospodarska politika, kateri je zarislal smernice kljub krčeviti opoziciji starokopitnežev, je izvedla deželo iz ene najhujših gospodarskih kriz, kar so žal še mnogi pozasi-

Roosevelt je sicer zagovarjal tako zvano svobodno podjetništvo, ki dejansko ni svobodno,

silili, da je popil polič ricinovega olja. V svoji dokumentarni knjigi se dr. Čermelj bavi s posameznimi slučajji, pri katerih so bile žrtve slovenski in hrvaški duhovniki v Julijski Krajini. Ni, seveda mogoče, da se v temu članku bavimo z vsemi posameznimi slučajji, toda tudi naši primorski Slovenci v Ameriki, ki so prišli sem po končanju prve svetovne vojne, vedo za mnoge takšne slučaje iz lastnihkušenj. Ozadje tega preganjanja ni nikakor bila borba proti veri, navzlic temu, da so direktno bile prizadete cerkve in duhovniki, ampak je v ozadju tičalo popolnoma nacionalno vprašanje. Slovanski duhovniki na Primorskem so v tej najbolj tragični dobi zgodovine primorskih Slovencev bili več kot navadni duhovniki, katerih izključen namen naj bi bil, da skrbijo za duše svojih vernikov. Slovanski duhovniki na Primorskem so bili voditelji nacionalnega odpora proti prisilnemu poitalijančevanju proti poizkusom iztrebljenja vsega, kar je nosilo znake slovanskega. To je bila borba za ohranjanje materinskega jezika naroda, ki jo je del zavedne duhovščine vršil s tem, da je skozi stoletja priznavane pravice vršenja cerkvenih opravil v slovenskem in hrvaškem jeziku, branil proti vsem poizkusom poitalijančevanja in fašiziranja. Nikjer ni prišlo do tako polnega izraza antagonizma med narodno zavedno in proti-narodno duhovščino kot baš na Primorskem. Ker isto tako kot so primorski duhovniki čvrsto stali na braniku pravic svojega naroda, so importirani duhovniki iz Italije vršili vlogo zatiralec vsega, kar je bilo na Primorskem slovanskega. Razlika je med njimi, da so prvi vodili to borbo brez moralne ali pa katerekoli druge podpore s strani Rima, odnosno Vatikana, drugi pa so vodili to borbo proti narodu in slovanstvu ne samo s pristankom, ampak celo po navodilih samih najvišjih cerkvenih oblasti v Vatikanu. Fašizem, kar ni mogel doseči s svojimi lastnimi močmi, je računal, da bo to dosegel pptom cerkvene politike, potem podpore, ki naj bi mu jo nudil Vatikan. Raznarodovanje primorskih Slovencev in istrskih Hrvatov se ne bi moglo vršiti uspešno brez zavedne podpore, ki so jo temu načrtu nudili visoki italijanski cerkveni krogi, vključno sam Vatikan, kakor bomo videli iz nadaljnjega poglavja.

(Dalje prihodnjič)

bili in se vračajo k onim, ki so bili v veliki meri odgovorni za poostreitev in dolgotrajnost depresije. Silno sovraštvo si je nakopal v vrstah ekonomskih močtcev s svojo delavstvu prijazno inicijativo. Izmed vseh merodajnih osebnosti je bil prvi, ki je spoznal svetovno nevarnost fašizma in zagrmel protinji. Nikdar ni priznal samotnih in usodepolnih monakovskih sklepov in diplomatskih in konzularni čehoslovski zastopniki so v Ameriki dalje funkcionirali, kakor da se anglo-francosko-nemško-italijansko konferenca nikdar ni vršila. In ko je dolgo predvidevana fašistična agresija postala gotovo dejstvo, je storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da odpre ljudstvu oči in spozna nevarnost, ki je pretela vsemu svetu. Pomoč, ki jo je potem Amerika dajala zaveznikom, še preden je bila sama zavratno napadena, je v veliki meri pomagala do zmage. Roosevelt pa ni delal samo za vojne uspehe, ampak je napel vse svoje moči za mir, ki naj bi bil imel podlago za trajnost in ohranitev sloge med vsemi profifašističnimi narodi. Če se vspoteva vse to, pač lahko vsak svobodoljubec in napredno misleč človek zakliče spominu velikega Roosevelta slavo. Slava mu!

Rooseveltova smrt v kritični dobi pa ni pomenila samo osebnem izpremembe v Beli hiši. Sledil mu ni Henry Wallace, ki je bil do zadnjih volitev njegov podpredsednik, temveč gospod Truman, v širši javnosti malo znan demokrat južne konfesije. V začetku so bile njegove smernice nejasne in neodločne. Toda sčasoma se je pokazalo, da vplivajo nanj le tisti demokrati, ki so vedno delali njegovemu predhodniku prglavice in so si sedaj rekli, da je prišel čas za politiko ekonomskih Bourbonov — doma in po svetu. S tem preobratom je bilo kajpada prizadeto tudi SANSovo delo. Ampak da se to pravilno presodi, je treba poseči nazaj v dobo SANSovega rojstva in še dalje v čas dogodkov, ki so bili tako rekoč SANSova dedščina.

Ideja federativne, demokratične jugoslovanske republike Slovincem v Ameriki ni bila neznanca. Rodila se je tukaj neodvisno v dobi prve svetovne vojne, ko so prihajali sem odpotniki iz "starega kraja" in vsiljevali ljudstvu dinastijo, ki jim je bila bolj važna od same Jugoslavije in njenih narodov. Namesto da bi bili navdušili za osvoboditev njihovih bratov in sester izpod habsburško-nemškega jarma in za svobodno združitev vseh jugoslovanskih narodov, so ga s svojimi metodami odbijali. Tako n. pr. je dr. Potočnjak, ko je prišel v Ameriko, izzval veliko ogorčenost z otkicem, izdanim preden se je sploh s kom posvetoval, v katerem je bilo med drugim rečeno: "Bijeli car ratuje za vašu slobodu." Njihov evangelij je bila krfska deklaracija, pri kateri niso imeli jugoslovanski narodi nobene besede in eden njihovih prvakov je dejal, da je treba idejo te deklaracije narodu vsiliti. Večina ljudstva se je želela udeleževati, pa se pod takimi pogoji ni mogla. Avstrijankantov je bilo med Slovenci prav malo, med Srbi nič, med Hrvati nekaj več, toda ne toliko, da bi njihove večinoma komične demonstracije kaj zalegle. Tlo je torej bilo dobro in treba je bilo le razumeti, kaj mase misli in ji to povedati na razumljiv način. Leta 1918 je v "Proletarcu" izšel članek o jugoslovanski republiki in odmev je bil tak, da je slovensko napredno ljudstvo zahtevalo organizacijo. Tako je nastalo Slovensko republikansko združenje (SRZ) na podlagi "Čikaške izjave", katero je izdal odbor zastopnikov raznih organizacij. Kmalu se je to prelevilo v "Jugoslovansko republikansko zru-

ženje" (JRZ), ko so pristopili srbski socialisti, večje število Hrvatov in nekoliko Macedoncev. Zanimanje se je zbudilo tudi ponekod med Bolgari. Iz skromnega začetka se je razvilo resnično masno gibanje, karšnega Slovinci v tej deželi še nikdar prej niso poznali. Izdajala se je revija v angleškem jeziku, ki pač ni prinašala nobenih dohodkov, ampak je zbudila med mnogimi amerišskimi krogi zanimanje za jugoslovansko vprašanje. Nobene sobote ali nedelje ni bilo, da se ne bi kje vršili veliki shodi. Delo se je še potencialno, ko je prišel problem na dnevni red. Delegacija združenja je bila v zvezi s tem vprašanjem zaslišana v senatnem odseku za zunanje zadeve, kateremu je predložila obširno spomenico. Druga delegacija je bila sprejeta v Beli hiši. Nobena prilika se ni prezrla, da se ameriška javnost seznanja z dejstvi slovenskih in jugoslovanskih problemov. V Ameriki je bilo splošno razširjeno mnenje, da je bila Avstrija po nedolžnem potegnenju v vojno kot "žrtev" cesarja Viljema. O krivdi Nemčije seveda ni moglo biti nobenega dvoma, Jugoslovansko republikansko združenje pa je razprševalo tudi bajko o nedolžni Avstriji s članki in lekcijami o Aehrenthalovi in zlasti Berchtoldovi zunanji politiki, ki je bila ves čas, posebno pa ob balkanski vojni skrajno hujskajoča in je skušala z vsemi sredstvi najti pretezo za napad na Srbijo in Črno goro.

(Dalje prihodnjič)

Zgodovina sladkorja

Sladkor so začeli uporabljati veliko pozneje kot na primer moko ali olje. Prvi Evropejci, ki so se s sladkorjem seznanili, so bili križarji, ki so v Mezopotamiji videli otroke, kako žvečijo stebelca nekega trsa. Ko so to poskusili tudi sami, so ugotovili, da imajo ta stebelca nek poseben okus, ki so ga imenovali "sladdek."

Prvi v Evropi pa so sladkor pričeli pridobivati Španci, kajti Arabci so s seboj prinesli na Pirenejski polotok tudi sladkorni trs. Toda pridobivanje sladkorja iz te rastline ni bilo nič kaj enostavno in zato ga je bilo v prometu kaj malo. Služil je v glavnem le kot zdravilo in prodajali so ga tudi samo v lekarnah po visokih cenah.

V Evropi pa za sajenje in uspevanje sladkornega trsa ni bilo ugodno podnebje in se zato rastlina ni mogla razširiti. Toda kljub temu, so bili Španci tisti, ki so pripomogli k širjenju te rastline po svetu. Podjetni španski mornarji so križarili po svetu, odkrivali nove dežele in tako zanesli sladkorni trs tudi v Ameriko. Ker je bilo tam podnebje bolj ugodno kot v Evropi, se je rastlina hitro udomačila in podjetni kolonisti so jo sadili na debelo ter tako pospeševali uživanje sladkorja.

Večino pridelka so izvažali v Evropo in trgovanje s sladkorjem med Evropo in Ameriko je bilo v 17. stoletju zelo dobiškosen posel.

V Evropi pa so učenjaki razmišljali, kako bi nadomestili sladkorni trs, ki nikakor ni hotel uspevati. In po dolgem razmišljanju so odkrili rastlino, ki uspeva v evropskem podnebju in je tudi iz nje možno pridobivati sladkor. To je bila sladkorna pesa, iz katere so v začetku 19. stoletja res pričeli izdelovati sladkor. Prvi so bili Francozi in sicer v času Napoleonovih vojn z Anglijo, ko ni moglo v Francijo prihajati blago po morju iz tujine.

Kasneje se je pridobivanje sladkorja iz sladkorne pese razširilo tudi drugod po Evropi in Ameriki, kjer izdelujejo danes največ sladkorja. Med evropskimi državami je bila glede pridel-

ŠKRAT

Pogrebščina

Jurovič pride po pogrebu svoje žene k župniku ter pravi ves žalosten: "Častiti gospod, pogreb bi rad plačal!" — Prijazno mu odgovori župnik:

"Jurovič, vem, da vam je šlo zadnje čase trdo, zato vam ne bom nič računal!"

Jurovič: "Tedad vam pa tisočkrat Bog plati!"

Nato gre Jurovič k organistu: "Gospod organist, rad bi plačal pogreb za svojo ženo, koliko sem dolžan?"

Organist: "Saj veste, da vselej poplovice tega, kar se plača gospodu župniku!"

Jurovič: "Tedad vam pa petstokrat Bog plati!"

Mladi modrijan

Dijak bi bil rad šel za nekaj dni domov. Poprosi torej svojega razrednika dovolitve. Ker mu razrednik prošnjo odbije, gre prosit ravnatelja. Najsi mu tudi ta ne dovoli, gre dijak vendar domov.

Ko je prišel čez nekaj dni zopet v šolo, so ga hoteli kaznovati nepokorščine, a on se je zagovarjal z znanim slovniškim pravilom: "Duae negationes fortior affirmant." — Oprostili so mu to pot!

Čuden stavek

Prav tisti profesor je imel tudi navado, da je poklical vedno po več dijakov skupaj, da so morali iti pred prvo klop, kjer jih je izpraševal. Nekdaj pa so bili v njegovem razredu dijaki, izmed katerih se je eden pisal Pajek, eden Muha, eden Zaletel, eden pa Proklet. Kadar je hotel profesor te poklicati, je samo rekel:

"Proklet Pajek se je v Muho Zaletel!"

Pismo dijakovo očetu

Ljubi oče!

Danes v ponedeljek vam pišem; jutri v torek oddam pismo na pošto; v sredo prejmete pismo; v četrtek mi odpišite, in če v petek ne dobim nič denarja, pojdem v soboto na pot, in v nedeljo hoste imeli svojega sinčka doma! — Servus!

Oče je odpisal sinu:

Ljubi sin!

Tudi jaz ne utegnem pisati mnogo; pošiljam ti 4 krone, drugič manj! — Tvoj oče Modrijan, starejši.

Kaj je sleparstvo

Profesor vpraša pri preizkušnji pravnika: "Kaj je sleparstvo?"

"Sleparstvo je, če me sedaj pri preizkušnji vržete!"

Profesor: "Kako to?"

Dijak: "Ker je po kazenskem zakonu oni slepar, ki porabi nevednost drugega, da bi mu škodoval!"

lovanja sladkorja na prvem mestu Nemčija pa tudi Češkoslovaška. Jugoslavija pred vojno ni izdelovala sama dovolj sladkorja in ga je morala uvažati, kar se v pomanjkanju občuti še danes.

V novi Jugoslaviji tega ne bo več in v petletnem načrtu je predvidevano močno razširjeno sajenje sladkorne pese, tako da bo kmalu dovolj domačega sladkorja za vso državo. Zanimivo je tudi to, da bo tudi Slovenija sadila in pridelovala sladkorno peso ter iz nje pridelovala sladkor v novi tovarni pri Ptuj. Tako so že letos slovenski kmetje sejalci peso in upanje je, da bo pridelek dober.

Miško Kranjec:

Zgodba o cilindru

Cilinder, tisti črni, žametaste mehke, visok kakor trilitrski lonec, lepo okrogel kakor tak lonec, trd, s prav takimi trdimi, nekoliko zavahanimi krajci, znak starih, lepih, nepozabnih slovesnosti, veličastnih trenutkov, sprejemov, gostij, prireditvev, porok, pogrebcev, odlikovanj, telovskih procesij, proforskih zborov, akademij, obiskov ministrov, vladarjev in znak ljubljanskega meščanstva, županov, velikih županov, banov, znak vseh otvoritev in znak bog ve česa vsega še, je čepel že leta v omari, ne da bi ga kdo rabil, in čakal boljših časov. Le služkinja ga je kdaj pa kdaj vzela iz omare, ga okrtala, nato pa spet položila na njegov prostor.

Premišljal ni, ker cilindri ne premišljajo, in ker celo glave pod njim čisto ne razmišljajo, toda če bi mogel premišljati, bi dočel, da se svet hudo spreminja, pa bi se pri tem lahko ne samo zaskrbljenostjo, marveč že z resnično žalostjo vprašal, ali bo še sploh kdaj dičil komu glavo ali pa ga bodo ohranili samo kot relikvijo nekdanjih dni, ako ga morda celo ne predajo ob kaki nabiralni akciji nerabnih predmetov. Jasno je bilo, da v vseh štirih letih vojne ni mogel priti v poštev, zakaj njegov gospodar je imel pošteno srce, pa se je odločil rajši za Osvobodilno fronto in bi za vse na svetu ne bil šel na kakršne koli sprejeme. Kolkor pa je moral kam po policijskem ali vojaškem ukazu, pa naj je bila še tako "veličastna" manifestacija, mu še na misel ni prišlo, da bi šel kričati v cilindru proti tisti Osvobodilni fronti, h kateri se je sam prišteval in jo podpiral.

Prijatelj mi je pripovedoval, da so cilindri drugod še vedno v veljavi. Dejal je celo, da so v Budimpešti pri demonstracijah proti navijalcem cen mnogi demonstranti nosili cilindre, nekateri pa še nad glavo kar zelo napredne parele.

Pri nas jih je zadela kaj žalostna usoda, in najlepše mi je povedal o njih dokležovski kmet Gregor, ko smo lani slovesno odpirali most pri Veržuju. Dejal je:

"Pred dvajsetimi leti so tu prav tako odpirali most; takrat so ga blagoslovljali. Bilo je mnogo ljudi, celo iz Ljubljane jih je dokaj prišlo. Prav tu je stala gomila, kjer stojimo mi. Mi kmeti smo tedaj od daleč gledali. Tu je stala samo gospoda. Vsi so bili v črnih oblekah in imeli so visoke cilindre na glavi. Glej," je dejal in se zadovoljno smehljaj, "po dvajsetih letih, ko spet odpiramo tu most, ni niti enega

cilindra. Svet se je hudo spremenil . . ."

Svet se je hudo spremenil in cilindri gospoda Kolarja je ležal v omari. Tudi po osvoboditvi se ni nihče zmenil zanj. Vsi mitingi na Kongresnem trgu, od prvega, ko je prišla slovenska vlada v Ljubljano, vse proslave, sprejemi, vsi banketi, na katere je bil vabljen tudi gospod Kolar kot ugleden človek, so minili brez cilindrov. Niso jih nosili ministri, pa ga tudi gospod Kolar ni mogel nositi. Služkinja ga je po osvoboditvi sicer lepo očistila, a ga položila nazaj v omaro.

"Kaj pa bomo s tem?" je nekoč vprašala gospo in pokazala na cilindri.

Gospa se je ozrla po njem in se nehote spomnila nekdanjih časov. Redko sicer, vendar ga je mož kdaj pa kdaj le del na glavo, vsaj trikrat na leto, posebej pa, ako je bil pogreb kakoga slavnega moža, politika ali književnika. Spomnila se je telovskih procesij, ko so za nebom šli najvišji gospodje iz Ljubljane, a ko so se zbrali, so stali v gruči in bili tako slovesni s svojimi visokimi črnimi cilindri.

A spomnila se je še dalje nazaj: svoje poroke in se je mož pripeljal po njo v takem visokem, prav tem cilindru. Joj, kako lepo je bilo! A zdaj?

"Pustite ga, Katja," je odvrnila gospa in skoraj vzdihnila, "naj bo, kjer je bil doslej." Obrnila se je in odšla.

"Bog ve," je dejala Katja zase, ko je ostala sama, "če se bo ta stvar kdaj še rabila. Zdaj po osvoboditvi še nisem videla gospoda, ki bi pa nosil. Čudno, tudi taka stvar umre . . ." je pomodrovala naposled.

"Stvar," ki je nosila ime cilindri, bi zares bila mirno in v pozabi umrla, da ga niso nekega dne odkrili otroci. Bili so s služkinjo Katjo sami doma. In ker so v kuhinji preveč razgrajali, jih je Katja nagnala v sobo, da bi imela mir pri svojem pospravljanju. Bil je en domači otrok, s tremi je prišla hči v posete, a zdaj je z materjo hodila po trgovinah, Katji pa zabičala, kako naj pazi na otroke. In bila sta tu še dva sosedova, ki so se ju doma naveličali, pa ju poslali h Kolarjevem, 'pojta se malo igrat."

Zunaj je deževalo in otroci so imeli najstrože prepovedano iti iz sob. "Katja," je rekla gospa, "pazi nanje. Kaj pa otroci vedo, če je dež. Prehlade se pa le." Otroci niso vedeli, kaj je dež, pa so, preden se je Katja zavedela, da bi kaj ukrenila, bili že mokri. Da bi ji ne uhajali, je Katja zaklenila vežne duri, ključ vtaknila v žep, otroke pa nagnala v sobo, kjer naj se igrajo. Enkrat samkrat je pogledala k njim neopazno, a ko je dognala, da ni nič hudega, je kar pozabila nanje. Sicer pa so se tako često igrali in, četudi so ugnali kakšno neumnost, hudega ni bilo nikdar: gospod je ozmerjal gospo, gospa otroke in jih celo našeškala, oba pa sta ozmerjala Katjo s poslednjo pretnjo, "da se drugi ne zgodi kaj takega."

Vse nered v sobi, kjer so se otroci igrali, je nastal, ko dosegli predmeti niso mogli več nuditi ničesar njihovim fantazijam. Vse to so že tako ogledali, da jih ni moglo več veseliti. Tedaj so odkrili, da je Katja pozabila zakleniti omaro v spalnici. Omara je bila za otroke skrivnostna stvar: sicer bi ne bila vedno zaklenjena, kakor še bolj skrivnostna je bila očetova miznica, za katero je oče sam nosil ključ. Kar so se otroci zavedali, jih je morila ta zaklenjena očetova miznica, vse od one, ki je danes že poročena in se njeni otroci zdaj tu igrajo, in do poslednjega Kolarjevega, ki se je prav tako tu igral. A dovolj skrivnostna je bila tudi omaro v sobi. Zdaj pa je Branko, Kolarjev sin, nenadoma odkril: omaro je odklenjena. V presenečenosti niti ni mogel kaj drugim povedati. Zastrmel se je v vso različno vsebino in kar zijal.

"Otroci," je rekel naposled, še ves zavzet, "zdaj pa bomo imeli dovolj vsega za igranje. Zdaj se lahko gremo novih iger!" Zares, treba je samo novih predmetov, otroška fantazija bo dihinila vanje tisto veliko življenje, kakršnega v vsakdanje predmete ni mogla več. "To, vidite!" je kričal in metal iz omare predmet za predmetom, dokler nazadnje ni našel še cilindra. "Otroci, otroci, tole! Pogledjte!"

"Huuu!" je tulil eden od njih, "cilindri, otroci, cilindri, zdaj pa imamo igro, krasno igro!" "Kaj pa je to cilindri?" so planili otroci, a še preden jim je kdo odgovoril, so si ga že natakili na glavo in se divje krohotali.

In ko se je gospod Kolar čez pol ure nepričakovano vrnil, si odprl s svojim ključem, nič hudega sluteč stopil v sobo, je zagledal svojega najmlajšega sina, kako kot vsemogočni vladar sedi na cilindru, ki naj bi bil prestol. "Prestol" je bil že ves zgneten, žalostna podoba slovesnosti, in ko je sin v odrevenelosti pred očetom vstal s tega prestola, je cilindri ležal za njim kakor razbit lonec.

Gospodu Kolarju je zastalo srce v prsih. "Nesrečnik!" je dahnil naposled in prijel fanta za uhelj. "Kaj si počel! Govori!"

Otrok je posmrkoval in pomežikoval. Drugi so jo medtem spretno izmaknili iz sobe in se zatekli k nič hudega sluteči Katji v kuhinjo, zakaj vrata na veži

opazno, a ko je dognala, da ni nič hudega, je kar pozabila nanje. Sicer pa so se tako često igrali in, četudi so ugnali kakšno neumnost, hudega ni bilo nikdar: gospod je ozmerjal gospo, gospa otroke in jih celo našeškala, oba pa sta ozmerjala Katjo s poslednjo pretnjo, "da se drugi ne zgodi kaj takega."

Vse nered v sobi, kjer so se otroci igrali, je nastal, ko dosegli predmeti niso mogli več nuditi ničesar njihovim fantazijam. Vse to so že tako ogledali, da jih ni moglo več veseliti. Tedaj so odkrili, da je Katja pozabila zakleniti omaro v spalnici. Omara je bila za otroke skrivnostna stvar: sicer bi ne bila vedno zaklenjena, kakor še bolj skrivnostna je bila očetova miznica, za katero je oče sam nosil ključ. Kar so se otroci zavedali, jih je morila ta zaklenjena očetova miznica, vse od one, ki je danes že poročena in se njeni otroci zdaj tu igrajo, in do poslednjega Kolarjevega, ki se je prav tako tu igral. A dovolj skrivnostna je bila tudi omaro v sobi. Zdaj pa je Branko, Kolarjev sin, nenadoma odkril: omaro je odklenjena. V presenečenosti niti ni mogel kaj drugim povedati. Zastrmel se je v vso različno vsebino in kar zijal.

"Otroci," je rekel naposled, še ves zavzet, "zdaj pa bomo imeli dovolj vsega za igranje. Zdaj se lahko gremo novih iger!" Zares, treba je samo novih predmetov, otroška fantazija bo dihinila vanje tisto veliko življenje, kakršnega v vsakdanje predmete ni mogla več. "To, vidite!" je kričal in metal iz omare predmet za predmetom, dokler nazadnje ni našel še cilindra. "Otroci, otroci, tole! Pogledjte!"

"Huuu!" je tulil eden od njih, "cilindri, otroci, cilindri, zdaj pa imamo igro, krasno igro!" "Kaj pa je to cilindri?" so planili otroci, a še preden jim je kdo odgovoril, so si ga že natakili na glavo in se divje krohotali.

In ko se je gospod Kolar čez pol ure nepričakovano vrnil, si odprl s svojim ključem, nič hudega sluteč stopil v sobo, je zagledal svojega najmlajšega sina, kako kot vsemogočni vladar sedi na cilindru, ki naj bi bil prestol. "Prestol" je bil že ves zgneten, žalostna podoba slovesnosti, in ko je sin v odrevenelosti pred očetom vstal s tega prestola, je cilindri ležal za njim kakor razbit lonec.

Gospodu Kolarju je zastalo srce v prsih. "Nesrečnik!" je dahnil naposled in prijel fanta za uhelj. "Kaj si počel! Govori!"

Otrok je posmrkoval in pomežikoval. Drugi so jo medtem spretno izmaknili iz sobe in se zatekli k nič hudega sluteči Katji v kuhinjo, zakaj vrata na veži

je gospod Kolar zaklenil za seboj. Branko je prišel dokaj hitro za njimi z rdečim uhlem in s še bolj rdečo zadnjico, ki pa je ni nihče videl. Spogledal se je z otroki, ki so negibno sedeli kakor pred sodbo, bili hudo resni, le posmrkovali so vsi. Branko sam je tudi dokaj časa molčal, dokler ga ni neko vprašanje nagnalo v pogovor. Obrnil se je h Katji, ki še vedno ni prav nič slutila:

"Katja, ali poznate vi cilindri?"

"Kakšen cilindri?" je vprašala Katja. "Ali za luč ali onega za glavo?"

"No, onega za glavo."

"Poznam. A zakaj?"

"Rad bi vedel, za kaj rabi tak cilindri," je menil Branko.

"Za parade, poroke, pogrebe in druge slovesnosti," je odgovorila Katja.

"Kakšne parade?"

"No, če je nekdanj prišel kralj ali kdo tak visokega rodu, ali pa kot so včasih hodili ministri, ban ali kdo že."

"No," je dejal Branko, "mislim, da kraljev ne bo več. Naše ministre sem videl, pa ne nosijo cilindrov. Ali se, Katja, takrat rabi, če pride maršal Tito v Ljubljano?"

Katja je za trenotek pomislila, si priklicala v spomin vse slovesnosti, tudi one, ko je prišel maršal Tito v Ljubljano, a se ni spominjala, da bi videla en sam cilindri, čemur se je sploščala celo čudila, ko je pred vojno pri vsaki še tako majhni slovesnosti povsod kar mrgolelo cilindrov.

"Dosljej pa res nisem videla, da bi ga kdo nosil. Mislim, da se ne rabi . . ."

"Sicer pa se nikjer ne rabi?"

"Nekoč ga je nosila gospoda. Zdaj po vojni pa se ne rabi več, kot se zdi."

Branko je razmišljal: če se ne rabi, ko pride maršal Tito v Ljubljano, če se tudi pri drugih

slovesnostih ne rabi niti ga ministri ne nosijo, potem stvar ni tako huda. Saj ga tudi oče ne bo več potreboval. Mar naj on edini nosi cilindri? Da se mu bodo vsi smejali?!

Ko mu je nečakinja pokazala na rdeči uhelj, nato pa se pobožala po zadnjici, in ga molče, samo z očmi vprašala, če je tam bilo kaj, je zviška zamahnil z roko in odgovoril samozavestno:

"Kaj to! Bo že minilo!" Narkar je mlajša nečakinja dejala nedolžno.

"Kralj jo je dobil po zadnjici!" Tedaj so vsi otroci prasnili v smeh, da se je Katja začudeno ozirala po njih, ne da bi kaj razumela.

Vrnila se je mama s hčerjo. Branko je slišal, da sta odšli v sobo, zato se je priplazil za njima, rahlo odprl duri in opazoval ter prisluškoval. Videl je, kako so vsi trije, oče, mama in njegova sestra Lida, stali pri mizi nad nesrečnim cilindrom, ki je ležal tam kakor mrlič, in ga ogledovali, pri čemer se je Lida razkošno smejala. Slišal je, kako je rekla med izbruhom smeha:

"Kaj se boš jezil, papa! Če bi ti bilo to napravilo nekoč, mi bi bilo hudo. Takrat si ga še potreboval. Zdaj ga pa vendarle vsaj ti ne boš nosil, ne? To je umrlo . . . hraniš ga lahko samo še za spomin . . ."

Branko je neslišno priprl vrata in se vračal v kuhinjo. "Lida pravi," je razmišljal spotoma, "da je umrlo. Bog ve, kaj je tisto, kar je umrlo in zakaj je moralo umreti. Ali cilindri tudi lahko umre?"

Ali ste naročnik "Enakopravnosti"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

Drag preprih

Leta 1878 se je mudil francoski entomolog (žužkoslovec) Trouvelot v mestu Medfordu v ameriški državi Massachusetts. Dal si je poslati iz Evrope po prijatelju jajčeca metulja gobovca, ki je bil v Ameriki še neznan. Srečno je dospela pošiljka, skrbno spravljena v vati, v Ameriko.

Učenjak Trouvelot je zarod izložil, a ga je moral pustiti na mizi, ker je bil nujno odpoklican in se je vrnil šele proti večeru. Kaj je opazil? Jajčeca so izginišla. Šele drugi dan je dobil profesor vato v svojem vrtu. Preprih je bil zagnal vato z jajčeci skozi okno. Leto nato, učenjak že davno ni več mislil na jajčeca, ja zasledil v svojem vrtu gosenice gobavca na sadnem drevju. Opozoril je oblasti, toda vsi so se smejali njegovi bojazni, ker niso poznali škodljivosti gobovca.

Trouvelot se je vrnil v Evropo. Gobovcu je zelo prijala nova domovina, kajti leta 1889 se je bil že tako razmnožil, da je bil že ves pridelek v nevarnosti. Z dreves in s streh so padale gosenice na glave prebivalcev. V juniju so morali zapreti vse trgovine v Medfordu. Ceste so bile vse spolzke od pohojenih gosenic. Boj se je začel proti škodljivcu z vodo, smrdljivcem, strupenimi plini in ognjem. Brez vidnega uspeha.

Boj se je poostril. Šele s petrolejskim plinom, in sicer leta 1901 so zajezili nevarnost, uničili mrčes, ki je stal državo več milijonov dolarjev. Lahko se torej govori o usodnem in zelo dragem preprihu.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

The EMBASSY Bar

300 W. Center St., Anaheim, Calif.
V SREDIŠČU ORANŽNE DEŽELE
28 milj od Los Angeles na Route 101

Cocktails – pivo – žganje
Izvrstna hrana

PRIJAZNO SE PRIPOROČAMO PRIJATELJEM
IN ZNANCEM TER OBISKOVALCEM V
CALIFORNIJI, ZA OBISK

Lastnika:

Bill Sitter in Chas. Lusin
bivša Clevelandčana

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENdicott 0718

Če vam "Enakopravnost" uga-
ja, naročite jo za poskušnjo vaše-
mu prijatelju in zancu. Če imate
kaka priporočila za izboljšavo čti-
va, sporočite ga in skušalo se ga
bo upoštevati.

ENAKOPRAVNOST

6231 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

Prihrani ure vsak pralni dan!

ČAS JE DENAR, je nekoč eden rekel. Toda čas je tudi odpočitek, izobrazba in zabava z vašo družino!

Zato pa toliko žena z hrepenenjem pričakuje ure, ki jih bodo prihranile vsak pralni dan v njih moderni Vse-električni pralnici.

Električni grelec za vodo, pralni stroj, sušilec za perilo in likalnik bodo izvršili vaše pranje skoro avtomatično . . . in v teku ur . . . namesto v dneh, kot je nekoč bilo treba za dovršiti pranje in likanje družinskega perila.

SEDAJ JE ČAS, da pričnete inštalirati vašo Vse-električno pralnico . . . če treba po eno enoto hkrati. Vsak pripomoček, ki ga inštalirate vas olajša za toliko več dela in skrbi.

Elektrika je vaš najboljši in najceneniji sluga. Pomnite tudi, da več ko dopustite, da elektrika stori za vas, nižja je njena povprečna cena pri enoti.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE

POSUŠAJTE "TEN O'CLOCK TUNES" • Najnovejši komadi • Najboljši umetniki. Vsak dan od ponedeljka do petka • Zjutraj ob 10.—WGAR 1220 Zvečer ob 10.—WHK 1420.

Picnic shelter, John Bryan Park: Steamboat Rock on right.

LET'S EXPLORE OHIO

State Parks

In 1925, the State of Ohio formally accepted the 500 acres of "Riverside Farm" near Yellow Springs, which had been left to it by the will of John Bryan, and the first state forest park in this section was opened to the public. Additional gifts and purchases have expanded the park area to 700 acres.

Today it has been developed by the Ohio Division of Forestry into one of the most attractive of the state's public parks. Added to the natural features of the gorge of the Little Miami River are facilities for camping and picnicking which include stone shelter houses, tables and benches, fire places, a swimming pool and an extensive arboretum.

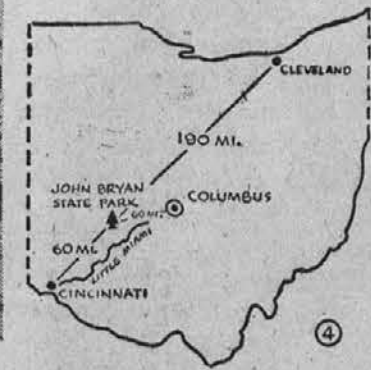
The area has an unusual wealth of plants, some 322 different flow-

ers and 104 woody plants having been identified by nature-lovers in John Bryan Park. The arboretum covers 200 acres.

The village of old Chillicothe, (now Old Town), five miles south of Yellow Springs, was the leading Indian village in Ohio until 1807. It was the birthplace of Tecumseh. Where the Little Miami passes through the gorge below Clifton is said to be the place at which Daniel Boone leaped across to safety and freedom.

The old Cincinnati-Pittsburgh stage coach route went through the park and today it is a footpath for nature lovers, winding for two miles along the river and climbing to the top of the bank near the foundations of the old paper mill.

The two deep pools are nation-

COURTESY THE STANDARD OIL CO. (OHIO)

ally known. These are Blue Hole and Kutler's Hole. Just below the former is one of the best picnic grounds in the state, used for outings by the very earliest holiday groups.

The Tecumseh Council of the Boy Scouts, the 4-H Clubs of seven counties, and the Springfield Y. M. C. A. have camps in the park.

JOHN GALSWORTHY

TEMNI CVET

ROMAN

(Nadaljevanje)

"On je doma"

Nato je stal in molčal in ji gledal v lice, ki je bilo skrepeljeno v grozi: čutil je, da je od tega, ali se otaja ali ne, odvisno njegovo življenje. Naposled je dejal:

"Kaj je? Ali ti nisem po vsem tem nič več?"

Ali toliko da je izgovoril, je videl, da mu ne bi bilo treba vprašati, in je ovil roke okrog nje. Obupno se ga je oklenila; nato se je osvobodila in:

"Ne, ne; le mirno sediva!"

Ubogal je, napol sluteč, kaj se skriva za to zagonetno hladnostjo, napol odklanjajoč, si to priznati; vse njeno usmiljenje s samo seboj, stud nad seboj, sram, srd in hrepenenje poročene ženske, ki je v hiši svojega moža prvič s svojim ljubimcem iz oči v oči.

Zdaj kot da je hotela zabrisati svoje čudno vedenje, biti, kar je bila tistih štirinajst dni v soncu. Izenada pa, komaj gibaje ustnice, je rekla:

"Brž! Kdaj se lahko vidiva? Pridem k tebi na čaj — jutri," in šel je za njenimi očmi in videl, kako so se duri odprle in je vstopil Cramier. Brez smehljaja, ogromen v nizki sobi je stopil k njima in ponudil Lennanu roko; nato je potegnil nizek stolec med njuna stola in sedel.

"Torej ste že nazaj," je dejal. "Je bilo lepo?"

"Hvala, zelo."

"Sreča za Olivo, da ste bili tam; tisti kraji so pusta gnezda."

"Zame je bila sreča."

"Ne dvomim." In s tema besedama se je obrnil k svoji ženi. Komolca sta mu počivala na stranskem naslonu, tako da so mu bile v pest stisnjene dlani obrnane navzgor; bilo je, kakor bi vedel, da ju drži oba, vsakega v eni roki.

"Čudim se," je rekel počasi, "da se dečki, kakršni ste vi, ki ih nič na svetu ne veže, nastanijo v takem mestu kot je London. Jaz bi si bil mislil, da je Rim ali Pariz vaša obljubljena dežela."

V njegovem glasu, v tistih njegovih malo krvavih očeh, v njegovem gospodovalnem pogledu, v vsem vedenju je bila neke vrste prikrita grožnja in prezir, kot da si misli: "Preči mi pot, pa te zdrobim!"

In Lennan si je mislil:

"Doklej moram še tu sedeti?"

Potem pa je mimo te postavil, ki je bila čvrsto posajena med njima, ujel pogled od nje, nagel, siguren, vržen natanko v pravi trenutek — in spet in spet — kot da jo v to izziva baš pričujoča nevarnost. Enega teh pogledov bo gotovo — prav gotovo Cramier zalotil. Toda ali se je bati, da se bo lastavica zaletela ob steno, ki šviga tikoma nad njo? Vendar je vstal, ker tega ni mogel več strpeti.

"Grete?" Ta edina, nedolžna beseda je imela nekaj neposnemljivo žalečega.

Komaj je videl, kako se mu je je roka doteknila Cramierjeve težke pesti. Nato je opazil, da stoji ona tako, da jima pri poslavljanju ne bo videti obrazov. Njene oči so se proseče smehljale; njena usta so izoblikovala besedo: "Jutri!" Obupno ji je stisnil roko in odšel.

Nikdar se mu še sanjalo ni, da bo tako strašno, videti jo v priročku moža, ki je njegova. Za trenutek ga je prešinila misel, da se ji mora odreči, da se mo-

ra odreči ljubezni, ki ga bo pritirala v blaznost.

Splezal je na omnibus, ki je peljal proti zapadu. Zopet štirindvajset ur kaprnenja. Kaj to, kako jih bo obrnil? Saj pomenijo prav toliko bolečine, ki jo mora nekako prenesti — toliko bolečine, in kakšna rešitev na koncu? Eno, dve uri ž njim, ko se bo moral z vso silo premagovati.

Kakor večina umetnikov in le malo Angležev, je živel bolj v čustvih nego v dejstvih; zato ni nikoli našel utehe v odločnih sklepih. Naredil pa jih je mnogo: sklep, da se ji odpove, da ostane zvest v njeni idealni službi brezupa na povračilo, da jo bo rotil, naj pusti Cramierja in pride k njemu in vsak ta sklep je naredil večkrat.

Pri Hyde Park Cornerju je izstopil in šel v park, misleč, da mu bo pomagal izprehod.

Tam je sedelo mnogo ljudi; vsi so delali, kar je treba, in uživali skrivnostni lek; da bi se jim izognil, je krenil mimo ograje in se je skoraj zaletel v roke polkovniku in Mrs. Ercott, ki sta prihajala nekoliko ugreta od Knightbridgea, kjer sta obedovala pri nekem generalu in govorila o Monte Carlu.

Presenečena sta se pozdravila, to je bilo presenečenje dveh ljudi, ki sta si večkrat dejala: "Ta mladenič bo kar pridrvel nazaj!" Krasno — sta zagotavljala — da sta ga tako srečala. Kdaj je prišel? Da sta mislila, da pojde naprej v Italijo — da je videti precej utrujen. Nista ga vprašala, ali je bil že pri nji — ker sta bila preuljudna in nemara, ker sta se bala, da bi utegnil odgovoriti "Da", kar bi bilo mučno; ali pa, da bi utegnil odgovoriti "Ne", kar bi bilo še mučnejše, kadar bi ugotovila, da bi bil moral reči "Da". Ali ne bi z njima nekoliko posedel — potem da pojdejo takoj k Olivi, kako ji je Lennan je opazil, da ga svarita. In prisilil se je, da jima je gledal naravnost v obraz in rekel: "Pravkar sem bil tam."

Mrs. Ercott je izrazila tisti večer svoj vtis s temile besedami: "Videti je ves izmučen, ubogi fant! Bojim se, da pride tu do strašnih neprilik. Ali si opazil, kako hitro je zbežal od nje? In kako je suh! Da ni tako zagorel, bi bil videti čisto bolan. Oči so mu tako žalostne; in ponavadi so se mu tako ljubilo smehljale."

Polkovnik, ki ji je zapenjal obleko, je preстал v opravi, ki je zahtevalo koncentracije. "Kaka škoda," je zamrmral, "da nima nobenega dela. Ta mečkarija s to ilovico, ali kar že dela, ni nikamor nič." In ko je počasi pritisnil eno zaponko, se mu je nekaj drugih odpelo.

Mrs. Ercott je nadaljevala:

"In videla sem Olivo, ko je mislila, da je ne gledam; bilo je na svetu tako, kot da si je snela krinko. Ali Robert Cramier ne bo tega nikdar nikoli prenesel. On je še zmerom zaljubljen vanjo; opazovala sem ga. To je tragično, Jon."

Polkovnik je pustil zaponko in povesil roke.

"Jaz, če bi to verjel," je rekel, "bi že kaj storil."

"Saj če bi mogel, bi pač ne bilo tragično."

Polkovnik je ostrmel. Nekaj se da vedno storiti.

"Ti bereš preveč romanov," je rekel, a brez ostrine.

Mrs. Ercott se je nasmešnila in ni zavrnila tega obrekovanja, ki ga je že večkrat slišala.

Enajsto poglavje

Ko je prišel Lennan po tem srečanju z Ercotti domov, je našel v svojem nabiralniku za pisma vizitko: "Mrs. Doone — Miss Silvija Doone" in na nji svinčnikom besede: "Pridi k nam, preden odidemo v Hayle — Silvija." Topo je strmel v okroglo pisavo, ki jo je tako dobro poznal.

Silvija! Morda mu ne bi nič drugega tako jasno predočilo, kako se mu je v tem vrtincu strasti svet pogreznil. Silvija! Skoraj pozabil je, da še živi; in vendar jo je še lansko leto, potem ko se je stalno naselil v Londonu, prav pogostoma videl; in se je je pogostoma ljubeznivo domislil — njenih blede - zlatih las, njenega iskrenega pogleda, njene miline. Nato sta odšli čez zimo zavoljo materinega zdravja v Algir.

Ko sta se vrnila, se je že ogibal posetov pri njih; čeprav je to bilo še preden je šla Oliva v Monte Carlo, preden si je sploh sam priznal, kaj čuti do nje. In zatem! Niti enkrat ni pomislil nanjo. Niti enkrat! Svet mu je zares izginil. "Pridi k nam — Silvija." Ze sama misel ga je dražila. Tam mu ni pričakovati, da bi se mu upokojila bolečina in nestrpnost.

In nato mu je prišla misel: čemu ne bi ubil teh ur do jutrišnjega sestanka s tem, da bi šel na Temzo in veslal mimo njene vile? En vlak je še, ki bi ga lahko ujel.

V vas je prišel že o mraku in prenočil je v gostilnici; drugo jutro je zgodaj vstal in veslal niz reko. Strmine na nasprotnem bregu so bile obrasle z visokim drevjem. Sonce mu je mehko oblivalo listje, in svetlo reko je kodrala sapa, ki je upogibala trsje in nalahno zibala vodne cvetlice. Veter je zarisal tenko belo črto čez sinje nebo.

Potegnil je vesla v čoln, da ga je voda sama gnala, in poslušal grlice in gledal lastovke, kako so lovile. Samo ko bi bila ona tu! Da bi preživel ves dan tako, zibaje se na reki. Da bi se vsaj enkrat takoodahnil od svojega kopnenja! Njena vila je vedel, da leži na isti strani kot vas, in prav vstric nekega otoka. Ona mu je pripovedovala o tisoči meji in belem golobnjaku skoraj tik vode. Prišel je do otoka in pustil, da mu je čoln zdrčal zajezo. Vsa je bila prerasla z vrbami in jelšami, temna celo v tej jutranji sijajni in čudovito tihi. Tu ni bilo prostora za veslanje; vzel je drog in je skušal porivati, toda

zeleni voda je bila pregloboka in prepletena z velikimi koreninami, tako da se je moral skvako vleči za veje, ako je hotel priti naprej. Ptici so se tega mraku po vsej priliki ogibali, ena edina sraka je preletela čez edino odprto jasnico in se spustila globoko za vrbe. Zrak je imel tukaj osladen duh po prsti in prebujnem listju; vsa vedrina je bila kakor pokopana. Vesel je bil, da je prišel izpod velikanskega topola v migljanje jutranjega zlata in srebra. In skoraj tisti hip je uzel tisočmejo ob svetlo-zeleni tratinji rumečkast golobnjak na visokem stebri. Okrog njega je posedalo ali poletovalo vesporno grivarjev in snežno-belih golobov; in onkraj trate je ugledal temno verando nizke hiše, pokrite z glicinijami, ki so baš odcvetale. Proti njemu je zaplaval duh po poznem španskem bežgu in pokošeni travi, hkrati je prinašalo šum kosilnega stro-

ja in brenčanje čebel. Prelepo je bilo tu in kljub miru je bilo v vsem kakor nekaj tiste živahnosti, ki jo je tako ljubil na njenem licu, njenih valujočih laseh, na naglem, milem polbliskavanju njenih oči — ali je bila to samo temina tis, belina golobnjaka in golobov samih, ki so letali sem in tja?

Dolgo je ležal mirno pod obrovom in pazil, da ne bi vzbudil pozornosti starega vrtnarja, ki je metodično vlekel svojo kosilnico sem in tja po ledini. Kako si je je takrat želel pri sebi! Čudovito, da more biti v življenju taka lepota in taka prirodna milina, da se ti od blaženosti srce razboli, in v istem življenju si vi zakoni in ostre pregraje — grobovi za srečo! Da naj se zapirajo vrata ljubezni in radosti! Saj je tako in tako ni preveč na svetu! Ona, pravi živi duh tega razigranega, vilinskega poletja, pa mora biti v nečas zakleta v mračno zimsko ža-

"Moja restavracija ga nima"

Hladna udobnost

pomeni KUPCE Z GOTOVINO

Hladen čaj je prijeten, toda umetno prezračenje je boljše... obdrži vaše odjemalce bolj hladne, zadovoljnejše, da prihajajo nazaj vsaki dan v letu. Tudi vaš denarni register veselo žinglja!

Na glede kaj prodajate; jestvine ali modo, kože ali sladoled, lahko dobite Chrysler Airtemp enoto pravilne mere in obsega za vse vaše probleme o prezračevanju in refrigeraciji! Obiščite vašega Chrysler Airtemp prodajalca še danes.

TEMPERATURE EQUIPMENT CORP.
4505 EUCLID AVE. - CLEVELAND, OHIO
EX. 7890

CHRYSLER AIRTEMP

Produkt inženirske izurjenosti CHRYSLER KOPORACIJE

W. A. HARRIMAN
Trgovinski tajnik pravi:

Oddajte
redno
obrabljene
maščobe

Obrabljene kuhinjske maščobe predstavljajo dobršen del naše skupne zaloge industrijskih maščob. Več kot 600 milijonov funtov uporabljenih maščob, ki so jih ameriške gospodinjice prihranile in izročile od 1. 1942 je bilo nujno važno. To je rekord o katerem je lahko ponosna vsaka ženska, ki je k temu prispevala.

Zedinjenim državam še primanjkuje zadostna zaloga maščob in olja, — in nam primanjkuje največ industrijskih maščob. Mnogo, ako ne večina stvari, ki jih vsi uporabljamo ali nosimo, potrebujejo v izdelavi industrijske maščobe, ali pa proizvodov industrijskih maščob kot n. pr. milo in glicerin.

Torej, ne bi vnaprej vršili to dobro delo in hranili in izročili vsak funt obrabljenih maščob, ki je vam mogoče?

W. A. Harriman
Secretary U. S. Department of Commerce

HRANITE OBRABLJENE MAŠČOBE

lost. Ta misel je tako mrzko brezumna; tako kruta in nasilna, tako grozna, mrtvaška, tesnorsna in neznanjska! Kakšen prid bodi iz tega, da naj bo ona nesrečna? Tudi da je ne ljubi, bi se mu njena usoda upirala — zakaj že v deških letih so mu

vzbujale jezo vse take pripovedke o življenju v ječi.

(Dalje prihodnjič)

Razno

VEČ GOTOVINE ZA
VAŠ AVTO

DOBITE PRI

MIHLEY MOTORS

13416 St. Clair Ave. — GL 3985

B. R. VAN JE

ZNOTRAJ IN ZUNAJ

Izvrstno delo po izurjenih barvarjih. Delo je popolnoma jamčeno.

M. Kolibas & Associates
OR 2280

ZAPOSLENA DVOJICA

brez otrok želi dobiti v najem 2 ali tri opremljene sobe, kjer si lahko tudi kuha. Naslov se naj pusti v uradu tega lista.

FORNEZ NAPRODAJ

MONCRIEF izdelka na vroč zrak, No. 22 z vsemi cevmi. Proda se tudi 3 radiatorje na vročo vodo. Za podrobnosti pokličite John Perse, Wickliffe 650 J.

HIŠA NAPRODAJ

ZA 4 DRUŽINE

Eno stanovanje bo prazno.

Cena \$7,500

Za podrobnosti pokličite

HE 5623

PRODA SE

Hiša za 4 družine, blizu slovenske cerkve sv. Vida.

Na E. 74 St., za 2 družini, 5 in 5 sob.

Na E. 78 St., 2 hiši, vsaka za eno družino: ena ima 7 sob, druga 6 sob.

Imam še več drugih hiš naprodaj.

Pokličite

Mr. Kasunic-HE 8056

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. — HE 3028

SOUND SYSTEM

INDOOR-OUTDOOR

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov

Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno

NAPRODAJ
HIŠA ZA 4 DRUŽINE

2 zidani garaži, vse v najboljšem stanju, gostilna z D1 in D2 licencema ter restavracijo. Parna gorkota. Nahaja se v slovenski naselbini. Kogar veseli, naj se zglesi na

1372 E. 49th St.

spodaj

Zakrajsek Funeral
Home, Inc.

6016 ST. CLAIR AVENUE

Tel: ENdicott 3113

Oblak Mover

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka

1146 East 61 Street

HE 2790

NAZNANILO!

NAZNANILO!

CENJENI JAVNOSTI SE SPOROČA, DA SE JE
IZ 3849 PROSPECT AVE. PRESELILO

PIERCE'S BAR

NA 11420 ST. CLAIR AVE.

kjer bomo odalec svojim gostom postregli z najboljšim žganjem, pivom in vinom. Priporočamo se obilen obisk na otvoritvi V SOBOTO 28. JUNIJA.

ANTON PIERCE, lastnik.

JOS. ŽELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVE.

ENdicott 0593

Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago.

Mi smo vedno pripravljeni z najboljšimi postrežbo.

COLLINWOODSKI URAD:

452 EAST 152nd STREET Tel.: IVanhoe 3118